

OBSAH

SEZNAM POUŽÍVANÝCH ZKRATEK	14
1. ÚVOD	15
2. BOZP V DOKUMENTECH MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ, SMĚRNICÍCH EVROPSKÉ UNIE A V LEGISLATIVĚ ČESKÉ REPUBLIKY	17
2.1 Mezinárodní organizace práce	17
2.2 Světová zdravotnická organizace	18
2.3 Cíle dokumentů mezinárodních organizací v oblasti BOZP	19
2.4 Evropská společenství	20
2.5 Vývoj práva Evropských společenství (právo ES)	22
2.6 Evropská sociální charta	24
2.7 Oblast BOZP jako součást sociální politiky státu	26
2.8 Směrnice Rady a Doporučení Komise EU	27
2.8.1 Směrnice Rady EU	27
2.8.2 Doporučení Komise EU	31
2.9 Harmonizace národního práva České republiky v oblasti BOZP s evropským právem a přehled těchto právních předpisů	32
3. PÉČE O BOZP JAKO SOUČÁST ŘÍZENÍ LIDSKÝCH ZDROJŮ A ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ PRAVIDLA	36
3.1 Význam BOZP a její místo v řízení	36
3.2 Struktura BOZP	39
3.3 Osobní působnost právní úpravy BOZP	41
3.4 Základní právní pravidla péče o BOZP	42
4. RIZIKA A JEJICH PREVENCE PODLE ZÁKONÍKU PRÁCE	47
4.1 Základní východiska	47
4.2 Výklad ustanovení § 132a zákoníku práce o prevenci rizik	48
5. POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE	57
5.1 Povinnosti zaměstnavatele podle zákoníku práce	57
5.1.1 Zákoník práce a právo Evropské unie	57
5.1.2 Základní povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP	58
5.1.3 Povinnosti zaměstnavatele v prevenci rizik podle druhu činností vykonávaných v podniku	60
5.1.4 Povinnost zaměstnavatele určit osobu provádějící hodnocení rizik	61
5.1.5 Některé další povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP – právní a ostatní předpisy a pokyny	62

5.2	Povinnosti zaměstnavatele podle zákona o ochraně veřejného zdraví v oblasti ochrany zdraví při práci	66
6.	ODBORNĚ ZPŮSOBILÁ OSOBA K PREVENCI RIZIK	71
6.1	Právo Evropské unie a jejích členských států	71
6.2	Národní standard podle zákoníku práce	74
7.	RIZIKOVÉ FAKTORY PRACOVNÍCH PODMÍNEK, MINIMÁLNÍ POŽADAVKY NA PRACOVNÍ PODMÍNKY A PRACOVIŠTĚ A KONTROLOVANÁ PÁSMA	77
7.1	Vymezení pojmů a základní pravidla	77
7.2	Konkrétní povinnosti zaměstnavatelů podle zákoníku práce a souvisejících předpisů	79
7.3	Výklad nařízení vlády o ochraně zdraví zaměstnanců při práci	85
7.4	Přílohy nařízení vlády č. 178/2001 Sb., ve znění nařízení vlády č. 523/2002 Sb.	94
7.5	Hodnocení hluku a vibrací v pracovním a komunálním prostředí	97
7.5.1	Hluk v pracovním prostředí	97
7.5.2	Hluk v komunálním prostředí	98
7.5.3	Hodnocení vibrací v pracovním a komunálním prostředí	100
7.5.4	Nejvyšší přípustné hodnoty vibrací	100
7.5.5	Nejvyšší přípustné hodnoty celkových vertikálních a horizontálních vibrací	101
7.5.6	Nejvyšší přípustné hodnoty vibrací přenášených na ruce	102
7.5.7	Nejvyšší přípustné hodnoty vibrací přenášených zvláštním způsobem	102
7.5.8	Nejvyšší přípustné hodnoty vibrací na pracovištích pro jinou než osmihodinovou denní pracovní dobu	102
7.5.9	Nejvyšší přípustné hodnoty vibrací ve stavbách pro bydlení a ve stavbách občanského vybavení	103
7.5.10	Nejvyšší přípustné hodnoty vertikálních vibrací o kmitočtu nižším než 0,5 Hz	103
7.5.11	Způsob měření a hodnocení hluku a vibrací	103
7.6	Ochrana zdraví před neionizujícím zářením	104
7.6.1	Interval frekvencí od 10 GHz do 300 GHz (vlnové délky od 3 cm do 1 mm)	105
7.6.2	Interval frekvencí od 10 MHz do 10 GHz (vlnové délky od 30 m do 3 cm)	106
7.6.3	Frekvenční interval od 100 kHz až 10 MHz (vlnové délky 3 km až 30 m)	107

7.6.4	Interval frekvencí 0 Hz až 100 kHz	108
7.6.5	K výpočtům a k měření	109
8.	KATEGORIZACE PRACÍ A SOUVISEJÍCÍ POVINNOSTI	112
8.1	Postup při kategorizaci prací	112
8.2	Další povinnosti podle vyhlášky č. 89/2001 Sb.	116
8.2.1	Limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů	116
8.2.2	Náležitosti hlášení prací s azbestem a jiných prací, které mohou být zdrojem expozice azbestu	116
8.2.3	Náležitosti hlášení zacházení s biologickými činiteli	117
9.	RIZIKOVÉ PRÁCE	122
10.	ZÁKAZY NĚKTERÝCH PRACÍ, PRÁCE ZAKÁZANÉ VŠEM ŽENÁM, TĚHOTNÝM ŽENÁM, MATKÁM DO KONCE DEVÁTÉHO MĚSÍCE PO PORODU A MLADISTVÝM	125
10.1	Zákazy prací podle § 134d zákoníku práce	125
10.2	Práce zakázané ženám podle § 150 zákoníku práce	126
10.3	Práce zakázané mladistvým podle § 167 zákoníku práce	129
11.	OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY, MYCÍ, ČISTICÍ A DEZINFEKČNÍ PROSTŘEDKY	131
11.1	Právní východiska	131
11.2	Povinnosti zaměstnavatele podle zákoníku práce	131
11.3	Technické požadavky na prostředky osobní ochrany	137
11.4	Výklad prováděcího nařízení vlády o OOPP	140
11.5	Poskytování mycích, čistících a dezinfekčních prostředků	145
11.6	Přílohy nařízení vlády č. 495/2001 Sb.	147
12.	OCHRANNÉ NÁPOJE	157
13.	BEZPEČNOSTNÍ ZNAČKY A SIGNÁLY	163
13.1	Právní východiska	163
13.2	Pravidla podle zákoníku práce	164
13.3	Výklad prováděcího nařízení vlády	166
13.4	Vzhled a účel použití bezpečnostních značek a signálů	170
13.5	Bezpečnostní orientační systémy	175
13.6	Verbální a neverbální komunikace	181
13.7	Označování používaných nebezpečných chemických látek a přípravků	182
14.	VYŠETŘOVÁNÍ, EVIDENCE A HLÁŠENÍ PRACOVNÍCH ÚRAZŮ, EVIDENCE NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ	184
14.1	Právní východiska	184

14.2	Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech podle zákoníku práce	186
14.3	Vysvětlení souvisejících pojmů	189
14.4	Výklad prováděcího nařízení vlády	192
14.5	Formulář záznamu o úrazu	198
14.6	Shrnutí	200
15.	USPOŘÁDÁNÍ PRACOVÍŠŤ A PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ	201
15.1	Směrnice Evropské unie o minimálních požadavcích na pracoviště	201
15.2	Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí podle zákoníku práce	204
15.3	Uspořádání pracovišť a pracovního prostředí podle nařízení vlády o ochraně zdraví zaměstnanců při práci	206
16.	VÝROBNÍ A PRACOVNÍ PROSTŘEDKY A ZAŘÍZENÍ	211
16.1	Právní předpisy Evropské unie, týkající se technických požadavků na výrobky, a volný pohyb zboží	211
16.2	Směrnice Evropské unie, o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při používání pracovního zařízení na pracovišti	218
16.3	Požadavky na výrobní a pracovní prostředky a zařízení podle zákoníku práce	220
16.4	Výklad nařízení vlády, kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí	221
16.5	Další požadavky na bezpečný provoz a používání zařízení	237
16.6	Příklady nebezpečí, nebezpečných situací a nebezpečných událostí	248
17.	ZVLÁŠTNÍ ODBORNÁ ZPŮSOBILOST	250
17.1	Právní úprava Evropské unie	250
17.2	Požadavky na zvláštní odbornou způsobilost, stanovené v zákoníku práce	255
18.	ORGANIZACE PRÁCE A PRACOVNÍ POSTUPY	259
18.1	Obecná pravidla	259
18.2	Organizace práce a pracovní postupy při provozování dopravy dopravními prostředky	263
18.2.1	Právní východiska	263
18.2.2	Výklad prováděcího nařízení vlády č. 168/2002 Sb.	264
18.2.3	Požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování silniční dopravy (příloha č. 1)	265

18.2.4	Požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování vnitrozemské plavby (příloha č. 2)	288
18.2.5	Požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování letecké dopravy (příloha č. 3)	290
18.2.6	Požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dráhy, drážní dopravy a dráhy průmyslové (příloha č. 4)	291
18.3	Bezpečnost práce ve stavebnictví	294
18.3.1	Stav přípravy nových právních předpisů	294
18.3.2	Předvýrobní a výrobní příprava staveb	297
18.3.3	Způsobnost pracovníků pro stavební práce	302
18.3.4	Provádění stavebních prací	303
18.3.5	Koordinace stavebních prací	316
18.4	Organizace práce a pracovní postupy při práci související s chovem zvířat	317
18.4.1	Právní a věcná východiska	317
18.4.2	Výklad prováděcího nařízení vlády č. 27/2002 Sb.	318
18.4.3	Rizika spojená s chovem zvířat	322
18.4.4	Vzory pracovních postupů pro chov některých druhů zvířat - základní pravidla pro chovatele a ošetřovatele zvířat	324
18.5	Organizace práce a pracovní postupy při práci v lese	334
18.5.1	Právní a věcná východiska	334
18.5.2	Výklad prováděcího nařízení vlády	336
18.5.3	Obsah přílohy nařízení vlády	340
19.	PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNANCŮ V BOZP	
	A PRACOVNĚPRÁVNÍ DŮSLEDKY JEJICH PORUŠENÍ	358
19.1	Práva zaměstnanců	358
19.2	Obecně k povinnostem zaměstnanců a jejich konkretizaci v podniku	361
19.3	Právní důsledky porušení povinností zaměstnancem	363
19.4	Přehled konkrétních zákonných povinností zaměstnanců	370
19.5	Povinnosti zaměstnanců týkající se jejich kvalifikace	373
19.5.1	Všeobecná pravidla	373
19.5.2	Školení řidičů	374
19.6	Zákaz požívání alkoholu a zneužívání drog	379
19.7	Zákaz kouření	383
19.8	Bezpečnostní přestávky	385

20. ÚČAST ZAMĚSTNANCŮ NA ŘEŠENÍ OTÁZEK BOZP, ZÁSTUPCI ZAMĚSTNANCŮ A OPRÁVNĚNÍ ODBORŮ	396
20.1 Právo zaměstnanců na informace a konzultace	396
20.2 Zastoupení zaměstnanců u zaměstnavatele	399
20.3 Oprávnění odborových orgánů	404
21. ŘEŠENÍ BOZP V KOLEKTIVNÍCH SMLOUVÁCH	412
22. STÁTNÍ DOZOR V OBLASTI BOZP	418
22.1 Pravomoc a působnost orgánů státního odborného dozoru v oblasti bezpečnosti práce a technických zařízení	418
22.1.1 Z historie do roku 1945	418
22.1.2 Státní dozor a kontrola prováděná odbory v oblasti bezpečnosti práce po 2. světové válce	419
22.1.3 Výkon státního odborného dozoru nad bezpečností práce vykonávaný nezávislými státními orgány	422
22.1.4 Koncepce bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a výklad pojmu BOZP	423
22.1.5 Soustava orgánů a organizací státního odborného dozoru nad bezpečností práce, bezpečností technických zařízení a stanovených pracovních podmínek a rozsah jejich působnosti	425
22.2 Pravomoc a působnost orgánů ochrany veřejného zdraví v oblasti ochrany zdraví při práci	434
22.2.1 Soustava orgánů ochrany veřejného zdraví	435
22.2.2 Oprávnění a povinnosti zaměstnanců orgánů ochrany veřejného zdraví od 1. ledna 2003	438
22.2.3 Státní zdravotní dozor	440
22.2.4 Oprávnění orgánů ochrany veřejného zdraví při výkonu státního zdravotního dozoru	440
22.2.5 Rozhodnutí o kategorizaci prací a rizikových pracích	442
22.2.6 Působnost v některých dalších zvláštních případech	444
22.2.7 Prevence vzniku a šíření infekčních onemocnění	445
22.2.8 Oprávnění v oblasti závodní preventivní péče	447
22.2.9 Správní sankce	448
PŘÍLOHA č. 1	451
Přehled právních předpisů	451
1. Přehled platných právních předpisů z oblasti bezpečnosti práce a v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí a dalších ústředních orgánů, s výjimkou Ministerstva zdravotnictví	451
2. Vybrané novelizované právní předpisy z oblasti bezpečnosti práce za období let 2000 až 2003	

(stav k 31. březnu 2003) v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí	459
3. Zrušené právní předpisy z oblasti bezpečnosti práce za období let 2000 až 2003 (stav k 7. dubnu 2003) v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí	460
4. Přehled platných právních předpisů z oblasti ochrany zdraví při práci včetně hygieny práce (stav k 30. březnu 2003) v působnosti Ministerstva zdravotnictví	461
5. Přehled zrušených právních předpisů z oblasti ochrany zdraví při práci, včetně hygieny práce v letech 2001 až 2003 (stav k 31. březnu 2003) v působnosti Ministerstva zdravotnictví	463
PŘÍLOHA č. 2	467
Záznam o úrazu	467
PŘÍLOHA č. 3	470
Příloha k nařízení vlády č. 11/2002 Sb.	470
PŘÍLOHA č. 4	476
Bezpečný podnik	476
- základní informace a podmínky programu	476
MIMOŘÁDNÁ PŘÍLOHA	493
Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., ve znění nařízení vlády č. 523/2002 Sb.	494